

PROCESOWY MODEL ZARZĄDZANIA WŁASNOŚCIĄ INTELEKTUALNA W UCZELNI TECHNICZNEJ

Małgorzata ZALEWSKA-TRACZYK

Streszczenie: Myśląc o procesowym modelu zarządzania własnością intelektualną w uczelni technicznej kierujemy się w rozważaniach na aspekt komercjalizacji innowacji, jest to dobry kierunek. By innowacja jednak mogła pojawić się na rynku muszą zajść pewne bliżej nieokreślone procesy. Tymi procesami, pojęciami i definicjami związanymi z jej obrotem zajęto się w artykule.

Celem przeprowadzonych badań było ukazanie czynności, nazwane są one tu procesami – związanych z komercjalizacją WI (własność intelektualna) – ich zdefiniowanie, wyjaśnienie i omówienie w podstawowym zakresie. Pozostaje jednak wiele pytań badawczych, które są bez odpowiedzi. Dlatego prowadzone są dalsze badania w postaci kwestionariusza ankietowego, którego wyniki będą kontynuacją tego artykułu.

Artykuł został podzielony na trzy główne części. Pierwsza ukazuje ważną problematykę związaną z samą właściwą definicją WI. Druga to badania wstępne, ostatni etap stanowić będzie podsumowanie i konkluzję dla dalszych rozważań.

Słowa kluczowe: własność intelektualna, proces, zarządzanie, model zarządzania, motywowanie.

1. Geneza

Głównym zadaniem systemu finansowania szkolnictwa wyższego jest podział środków finansowych w sposób gwarantujący z jednej strony wykonanie określonych zadań dydaktycznych i badawczych, z drugiej zaś wykorzystanie środków zgodnie z rachunkiem ekonomicznym.

W warunkach uczelni polskich często zapomina się o tym, że polski system komercjalizacji różni się znacznie od modeli spotykanych na świecie. Zarówno model brytyjski jak i amerykański mają jeden wspólny mianownik, którego brak jest w polskim systemie. Na świecie, to firmy zgłaszają się do dużych ośrodków zlokalizowanych na uczelni, zajmujących się transferem innowacji.

W naszym kraju zapomniano o jasnych przepisach i regulacjach dotyczących procesów około komercjalizacyjnych. Dlatego też firmy, nie do końca wiedząc, jak nawiązać współpracę z uczelnią czy instytutem badawczym. Fakt, iż prawa WI – muszą zostać uregulowane nie tylko ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych czy ustawą o szkolnictwie wyższym oraz dyrektywami unijnymi, jest bezsprzeczny. Jednak regulacje dotyczące ich obrotu na rynku z ustaleniem właściciela przyszłego dochodu jakie one mogą generować nastrożą wiele problemów.

Ponieważ do obrotu ich bezwzględnie niematerialną formą muszą powstać stosowne regulacje (ich próbą było powstanie regulaminów WI na uczelniach wyższych) dziś nie jest już dyskutowany. Takie prace są już prowadzone, należy zatem poczekać na ich wyniki.

W Polsce obydwa wskazane modele, nie sprawdziły się. Wynikać to może z wielu przyczyn, podstawową jest brak wieloletnich połączeń tzw. pomostów polegających na

współpracy pomiędzy uczelnią a biznesem. Przyjęto, mylne założenie, iż środki publiczne pozostaną podstawowym źródłem finansowania szkolnictwa wyższego, a ono ma pozostać państwowe.

Zapominano jednak o tym by uczelnie mogła zarabiać i budować kontakty musi mieć możliwość działania w innych warunkach rynkowych. Powinna zatem mieć możliwość wyodrębnienia firmy prywatnej, przynajmniej ze swojej niewielkiej części. Taką próbą wyjścia naprzeciw oczekiwaniom rynku są stworzone w niektórych uczelniach, spółki celowe. W nich to znajdują się jednostki zajmujące się między innymi komercjalizacją, pracują w nich też rzecznicy patentowi, którzy kiedyś byli włączeni do struktur uczelnianych.

Obecnie wskazuje się na trzy główne rodzaje dotacji dla uczelni. Są to dotacje: stabilizacyjne, dydaktyczne i naukowe. Kolejną, nową dotacją jest forma celowa oraz konkursowa, przy czym są one niezależnie od siebie, i tak powinny być traktowane. Mogą być zamiennikiem dla innych podstawowych form, np. wspieranie mobilności, inwestycje, czy pomoc materialną dla studentów.

Sama problematyka własności intelektualnej w szkołach wyższych może być rozważana w różnych kontekstach. Podejście sprzed pięciu lat, wskazywało jak bardzo ważna jest zmiana regulacji wewnętrznych uczelni. Powstało wiele regulaminów, dotyczących tych kwestii, które mogą uwzględniać różne aspekty praw wynikających z zarządzania WI. Próbowano zarządzać omawianym dobrem, poprzez nową formę czyli działalność badawczo – rozwojową w jednostkach naukowych (Centra Transferu Technologii - CTT).

Regulacje, o których mowa odnoszące się do funkcjonowania tworzonych w obrębie struktur, uczelni spółek zależnych określają ich zakres kompetencji, tryb działania, rodzaj czynności składające się na komercjalizację własności intelektualnej. Unijne programy ramowe w zakresie współpracy naukowo-badawczej zostały również niejako wciągnięte w ta regulację. Jak już wspomniano wiele uczelni posiada takie regulaminy (najciekawszy UJ). Politechnika Warszawska nie zatwierdziła takiego dokumentu, natomiast obowiązują tu zarządzenia Jego Magnificencji Rektora dotyczące badanej problematyki.

Określenie stawek, czy przyszłych wpływów z obrotu prawami dotyczącymi WI, zarówno komercyjnego jak i tego pozostającego wewnątrz uczelni (know-how) jest niezmiernie trudne. Komercyjnym miernikiem jest np. Scandia monitor value [7] ale tylko dla firm, które chcą sprzedaż swoje udziały na potrzeby rynku papierów wartościowych i wyceny marki.

Przy wycenie WI dla uczelni, nie udało się rozwiązać kwestii zewnętrznych zobowiązań uczelni, wynikające z umów różnego typu. Są to szczególności projekty wielostronne takie jak: Managing Multilateral Projects in the Lifelong Learning Programme. Projekty, te są prowadzone za zgodą co najmniej dwóch krajów poprzez bezpośrednie ich zaangażowanie. Rząd danego kraju lub wybrana agencja go reprezentująca, (przy tego typu pracach) współpracuje przy wzmocnieniu takich dziedzin jak transport, nawadnianie, edukacja oraz rozwój sektorów przemysłowych. Są one kierowane do krajów słabo rozwiniętych, które posiadają kapitał w postaci zasobów naturalnych czy taniej siły roboczej. Pomoc taka polega na rozwoju infrastruktury fizycznej i technicznej otrzymanej od krajów rozwiniętych na rzecz rozwoju tejże infrastruktury w kraju uboższym.

Kolejnym przykładem takich projektów jest eng. Multilateral Projects. Dotyczy on zagadnień takich jak: rozwój i współpraca między szkołami wyższymi a środowiskiem pozaakademickim – przedsiębiorstwami, organizacjami, stowarzyszeniami zawodowymi, partnerami społecznymi, partnerami lokalnymi, regionalnymi. Polega na zwiększaniu dostępu do szkolnictwa wyższego. Kładzie nacisk na rozwój mobilności, likwidowanie

barier ograniczających mobilność. Kolejnym aspektem w nimi poruszonym jest modernizacja programów kształcenia i rozwiązań instytucjonalnych (w szkołach wyższych), rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego uczelni. Kładzie również nacisk na prowadzenie prac związanych ze zwiększaniem innowacyjności i podnoszeniem jakości kształcenia, oraz co wydaje się być najważniejsze z punktu widzenia zarządzania WI, zacieśnianie związków między kształceniem i badaniami.

2. Wstęp do modelu

W ujęciu ogólnym model biznesowy można traktować jako pewną charakterystykę pomysłu na działalność biznesową. Działalność ta rozwijana jest przez uczelnie w postaci różnego rodzaju programów, projektów i szkoleń.

Wydział Inżynierii Produkcji Politechniki Warszawskiej wprowadził obecnie możliwość uzyskania certyfikatu firmy Heidenhain na prowadzenie profesjonalnych szkoleń z zakresu programowania NC. Powstał autorski program w którym kształcą się operatorów, programistów i serwisantów obrabiarek CNC, a także nauczycieli programowania. Wydział ten posiada wysoko wykwalifikowaną kadrę trenerską oraz specjalistyczny sprzęt (stacje programowania, obrabiarki szkoleniowe, więcej informacji [3]). To jeden z przykładów jak można sprzedawać na rynku know – how, które zostało zdobyte na uczelni.

Należy zwrócić uwagę, iż know-how jakie jest przekazywane w tego typu szkoleniach podlega ochronie i musi być uwzględnione w zarządzaniu działalnością uczelni. Powstanie tego typu usług, produktów w postaci iluminacji na rynku jest już kwestią czasu, jeśli dobra te nie będą należycie chronione. Samo naśladowanie czyli powielanie produktów i ich wykorzystywanie w celu własnego zarobku, nie powinno mieć miejsca.

Prawa chroniące autorów tych innowacyjnych rozwiązań, nie są w tym zakresie dostatecznie doprecyzowane. Nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w dniu 5 października 2015 r. wskazuje nowe podejście do utworów *out-of-commerce*, czyli, jak określa ustawa, utworów niedostępnych w obrocie handlowym. Mowa tu o przedsięwzięciach niedostępnych na rynku, ale z jakiegoś powodu interesujących dla odbiorców np. różnego typu publikacje, książki, dzienniki, czasopisma i inne utwory opublikowane drukiem. Przepisy przewidują nowe uprawnienia dla organizacji zbiorowego zarządzania (OZZ) wylanianej (lub wylanianych) w drodze konkursu raz na 5 lat na podstawie umowy. Kolejną istotną zmianą jest zajęcie się doprecyzowaniem terminu *public lending right*. W myśl tych przepisów, podmioty uprawnione uzyskują prawo do wynagrodzenia związane z wypożyczaniem na zewnątrz przez biblioteki publiczne publikacji drukowanych po polsku. Podmiotami uprawnionymi do wynagrodzenia będą twórcy, współtwórcy, będący autorami utworów fotograficznych lub plastycznych (przykładem takiego utworu jest wydany po polsku komiks). Ten problem nie jest interesujący dla uczelni, ale w tej samej regulacji można znaleźć informację, iż tłumacze sporządzający przekłady na język polski i wydanych w naszym kraju materiałów otrzymają stosowne wynagrodzenie związane ze swoją twórczą pracą.

Uprawnienie nie będzie dotyczyło fonogramów, wideogramów czy e-booków, ani wypożyczeni w bibliotekach w szkołach i uczelniach, jak również w Bibliotece Narodowej (Dyrektywy 2006/115/WE, która mowa, iż państwa członkowskie mają swobodę przy ustalaniu wynagrodzenia biorąc pod uwagę własne cele promocji kultury).

2.1 Model rynkowy

Kolejne zmiany ustaw, wiązanych ze szkolnictwem wyższym i procesem komercjalizacji, doprowadziły do zmienności w patrzeniu na rynek w kontekście współpracy uczelni i przedsiębiorstw. Istotna jest możliwość kreowania silnej tożsamości marki, taką właśnie możliwość daje odpowiednie zarządzanie WI. Dzięki wyróżnieniu produktu czy sprzedaży wiedzy przy wykorzystaniu z jednego lub kilku rodzajów praw WI, uczelnie starają się po pierwsze zabezpieczyć swoje dobra, po wtóre chcą one (i słusznie) czerpać korzyści z know-how. Dobro to stanowi podstawę do pozyskania cennych informacji, wyjątkowych na rynku.

Spółki zależne powstałe na uczelni, badają czystość patentową (stan nowości czy innowacyjności rozwiązania), prowadzą w imieniu Jego magnificencji Rektora analizę informacji handlowych i technologicznych zawartych w bazach danych na temat patentów, znaków towarowych oraz wzorów użytkowych. Dziś, uczelnie wiedza jak cenne jest zabezpieczanie praw wiązanych z obrotem i komercjalizacji know-how i WI. Nie ma niestety jednej bazy, w której uczelnie mógłby umieszczać informacje dotyczące np. badań czy wynalazków również tych prowadzonych wspólnie z e sobą i przedsiębiorstwami. Inaczej postępują duże firmy komercyjne, z racji swojej działalności prowadzą stały monitoring WI. To one właśnie mają w swoim zasobie laboratoria, gdzie WI jest często tworzone na rynku polskim. Firmy o których mowa, tworzą specjalne komórki zajmujące się takimi działaniami w firmie.

Prawa własności intelektualnych stanowią podstawy do uzyskania przychodów i stanowić mogą niezbędną informację handlową, która jest tak cenna na rynku. Dzięki udzielaniu licencji lub franszyzy oraz innym transakcjom związanym z obrotem WI – sprzedaż czy też odsprzedaż know-how, uczelnie mogą zacząć zarabiać na swojej działalności. Umiejętne zarządzanie procesami związanym i zarządzaniem WI poprzez stworzenie odpowiedniego systemu motywująco- prawnego stanowi postawę do nowego podejścia do zarządzania.

W ubiegłej dekadzie w dużo mówiono o tematyce związanej z ISO, doczekaliśmy się aktualizacji ISO 9001, kluczowa była standaryzacja. Kilka lat wcześniej priorytetem było bezpieczeństwo. Jest ono obecnie tak ważne, że zaczyna wpływać na rozwój zarządzania infrastrukturą, to rozwój tego kierunku zabezpiecza prawa autora na 70 lat po jego śmierci. W odpowiedzi na coraz większe potrzeby klientów, mówi się o nowym modelu zarządzania, czyli połączenia czynnika ludzkiego z programami. „W roku 2016 coraz popularniejsze będzie oferowanie pełnych wersji oprogramowania lub wybranych jego funkcji za darmo. Różne odmiany modelu freemium stają się coraz popularniejsze, ponieważ umożliwiają producentom dotarcie do nowych odbiorców. Niektórzy z nich udostępniają bezterminowe licencje na zestawy narzędzi do kompleksowego zarządzania IT, których jedynym ograniczeniem w wersji darmowej jest wielkość sieci, w jakiej mogą być stosowane. Pozwala to wspierać te organizacje, które obecnie nie dysponują dużymi budżetami na wydatki IT, ale są perspektywiczne w dłuższym horyzoncie czasowym”. Nowe podejście do komercjalizacji systemów o którym mowa może być przydatne zarówno w zarządzaniu procesami jak i zarządzaniem WI. Jeśli duże firmy zdecydują się udostępniać na tej zasadzie bardzo drogie oprogramowanie na potrzeby uczelni, kwestią czasu będzie zbudowanie odpowiedniej bazy dla potrzeb komercjalizacji innowacji.

Dobra WI muszą być stale monitorowane i podlegają wycenieniu. To one stanowią dziś szansę dla uczelni i konsorcjów w których uczestniczą uczelnie wyższe, na uzyskanie dodatkowego „dofinansowania” dla jej podstawowej działalności.

2.2 Zarządzanie w uczelni

Uczelnia wyższa zmienia się może nie tak spektakularnie jak firmy ze światowych czołówek. Kolejnym pomysłem na zmiany w procesie finansowania uczelni wyższych jak również na podniesienie jakości kształcenia są zmiany finansowania działalności dydaktycznej. Mowa tu o zniesieniu obecnej dotacji stacjonarnej oraz dotacji na działalność statutową i badania własne a w to miejsce, finansowanie działalności dydaktycznej w formie kontraktowej. Zawarcie kontraktu o którym mowa - na wykształcenie określonej liczby studentów będzie stanowiło gwarancję finansowania kształcenia studentów. Pozostaną jednak dotacje, przyznawanie uczelniom publicznym formie stabilizacyjnej na utrzymanie infrastruktury badawczej i dydaktycznej; dotacje te będą stanowiły niewielką część przychodów uczelni.

Zmiana systemu motywowania, wpływa na proces zarządzania, czym jest motywacja. W literaturze znajduje się wiele definicji opisujących motywowanie i motywację. Należy zwrócić szczególną uwagę na różnice pomiędzy obydwojma pojęciami. „Motywacja to stan wewnętrzny człowieka mający wymiar atrybutowy, właściwy każdemu człowiekowi, natomiast motywowanie ma wymiar czynnościowy, funkcjonalny, polegający na świadomym i celowym oddziaływaniu na motywy postępowania ludzi przez stworzenie środków i możliwości realizacji ich systemów wartości, oczekiwań (celów działania) dla osiągnięcia celów motywującego” [2]. Obecnie motywowanie rozumiane jest jako rozwój kadry i wydaje się być zagadnieniem zbadanym z jasno określonymi fundamentalnymi podstawami. Można go traktować niejako w pierwotnym w stosunku do problematyki zarządzania WI na uczelni. Kzdy dobrze zmotywowany pracownik naukowy będzie dążył do stworzenia dobra związanego z obrotem WI. Dotyczy to w szczególności sytuacji gdy twórcą jest osoba fizyczna lub grono takich osób (WI powstałe przy projektach czy pracach badawczych).

Na kształt systemu mają wpływ otoczenia (w tym uczelni) mają wpływ:

- „zewewnętrzne - rynek, kulturę, obszar prawno- polityczny, sytuacja na rynku pracy, konkurencja,
- wewnętrzne - strategia firmy, struktura organizacyjna, sytuacja finansowa, wielkość przedsiębiorstwa, otoczenie konkurencyjne [1].

Powszechnie wiadomo, iż zarządzanie obejmuje cztery funkcje, planowania i podejmowania decyzji, organizowania, przewodzenia oraz kontrolowania. W literaturze można również spotkać się z kolejnym pojęciem dojrzałość procesowa, czyli umiejętności zapewnienia powtarzalności podejmowanych działań, sprawnego zarządzania nimi i doskonalenia procesów biznesowych. Procesowe podejście do problematyki zarządzania WI, to wskazanie drogi jaką przechodzi uczelnia komercjalizując WI.

Procesowy model zarządzania WI, wskazuje na wiele korzyści. Są one związane między innymi z procesem patentowania i innymi formami prawnej ochrony przejawów WI oraz wiedzy organizacyjnej jednostki. Specyfika obrotu tego typu dobrami, w tym ich sprzedaży oraz licencjonowania, to próba podjęcia niezbędnych decyzji biznesowych przez uczelnie na zmiennym rynku. Poniżej znajduje się lista procesów uznanych przez autorkę za podstawowe przy próbach zarządzania WI. Procesy te to w szczególności:

- działania mające na celu komercjalizację najbardziej atrakcyjnych wynalazków (negocjowanie umów, wymiana licencji);
- wykorzystywania wskaźników ilościowych przy wprowadzaniu na rynek produktów innowacyjnych;
- promocję i sprzedaż WI oraz innowacji jako pełnoprawnego dobra (a nie usługi);

- zaangażowanie nowych zasobów ludzkich i finansowych w działalność badawczo-rozwojową (B+R).

Należy pamiętać, iż z tytułu naruszenia praw z WI uczelni należy się zadośćuczynienie. Uczelnia angażuje się w umowy o współpracy, które zobowiązują ją do wnoszenia wkładu w postaci np. praw do udzielenia licencji na korzystanie z pewnych dóbr niematerialnych, ewentualne przeniesienie praw na kontrahenta uczelni. Powstają kwestie sporne dotyczące one głównie licencji, dlatego w unijnych umowach ramowych należy podkreślać jak ważny jest statusu praw do istniejącego *know-how* oraz do wiedzy.

2.3 Bariery implementacji

Ocena zdolności komercyjnej WI wiąże się z oceną wyników badań prac B+R i odbywa się na podstawie ich predyspozycji do komercjalizacji na wolnym rynku. Prace o których mowa mogą przynosić duże korzyści ponieważ każdy, kto wchodzi na rynek z nowym pomysłem staje przed problemem czy patentować swoje rozwiązanie czy nie. Studenci i absolwenci stanowią liczne grono, twórców i współtwórców WI. Dostrzeżono, iż komercyjne wykorzystanie wyników ich badań stanowi o opłacalności/ stanowi gwarancję przetrwania zakładanych przez te osoby firm. Często podmioty te pozostają w kooperacji z uczelnia wyższą. Firmy o których mowa, pozostają pod opieką akademickich struktur przedsiębiorczości takich jak np. Centrum Innowacji (PW posiada takie rozwiązanie [5]).

Obecnie sprzedaż patentów praw lub licencji z wynalazku uznaje się za przestarzałą ścieżkę komercjalizacji dóbr związanych z obrotem WI. Obserwuje się nową ścieżkę w której to uczelnia oraz naukowcy biorą aktywny udział w procesie komercjalizacji.

Niestety w Polsce spotyka się wiele barier hamujących bądź utrudniających procesy związane z komercjalizacją innowacyjnych działań. Poniżej przedstawiono kilka głównych barier, które udało się zidentyfikować dzięki analizie literatury i prac takich ośrodków, są to między innymi :

- brak grupy/zespołu przepisów regulujących współpracę uczelni z przedsiębiorcami;
- brak jasności w trybach zawieranych umów, poza sektorem zamówień publicznych;
- brak możliwości swobodnego wyboru partnerów (tak w sektorze prywatnym);
- brak dla naukowców praktycznych post doc.- stażów podoktorskich współfinansowanych przez przedsiębiorstwa i uczelnie;
- brak wspólnych przedsięwzięć prowadzonych przez wydzielone jednostki organizacyjne na odrębnym rozrachunku (programy, projekty);
- brak inicjatyw w tworzeniu przedsięwzięć w oparciu o spółkę komandytową, w której uczelnia jest komandytariuszem lub tworzenia spółek celowych kapitałowych o charakterze inwestycyjnym;
- brak publicznej bazy danych w systemie informatycznym (BIP) zawierającej informację o pracujących programach i zespołach badawczych uczelni publicznych. Należy pamiętać, iż każde wkroczenie (naruszenie) w te prawa powinno uruchamiać sankcje cywilnoprawne;
- i karne. Sąd arbitrażowy działający przy WIPO, wydają często wyroki stanowiące precedensy i dalszą wykładnię dla skomplikowanych procesów związanych z zarządzaniem WI.

Dzięki członkostwu w EU, w Polsce obowiązują dyrektywy, np. 2004/48/WE

Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004r. w sprawie egzekwowania praw WI, (implementowaną do prawa polskiego w 2007 r), które stanowią podstawę do budowy modelu zarządzania WI.

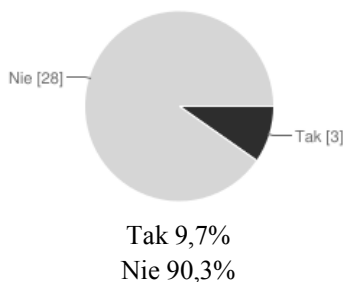
W uczelniach publicznych nowy model tego zarządzania to współdziałanie wielu grup interesariuszy między innymi: Kolegium Rektorskiego, Senatu Akademickiego, Rady pracowniczej i Samorządu Studentów, to ich współdziałanie może stanowić o sukcesie w skomplikowanym wprowadzaniu dóbr WI na rynek.

3. Badania

Analiza problematyki właściwego zarządzania WI na uczelni i kilka pytań badawczych jakie w tego typu analizie zawsze się pojawiają, stało się przyczyną badań, które już zostały już pogłębione. Nie zostaną tu przedstawione wszystkie wyniki dotychczasowych prac ze względu na fakt, iż badania te trwają obecnie. Nie mniej jednak to właśnie te odpowiedzi na pytania z pierwszej serii zostaną w tym miejscu omówione.

Z szeregu kilku pytań jakie zadano, studentom studiów mgr Wydziału Inżynierii Produkcji PW [6] poddano analizie kilka odpowiedzi. Pytane pierwsze związane było z procesem obowiązkowych praktyk studenckich i warunków rynkowych.

Pyt 1. Czy w ramach praktyk/pracy brałeś udział w komercjalizacji własności intelektualnej?

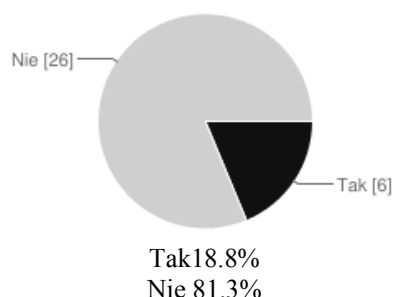
(Źródło: opracowanie własne)

Wyk. 1. Procentowy udział respondentów w komercjalizacji własności intelektualnej

Stanowcza większość ankietowanych nie miała okazji brać udziału w komercjalizacji patentów w ramach odbywanych praktyk bądź pracy, aż 90% badanych. Jedynie 3 z zapytanych osób, przyznały że miały okazje uczestniczyć w procesie komercjalizacji wynalazku.

Kolejne pytanie dotyczyło konkretnych działań związanych z procesem komercjalizacji WI.

Pyt 2. Czy w ramach praktyk/pracy brałeś udział w zakupie licencji patentowej?

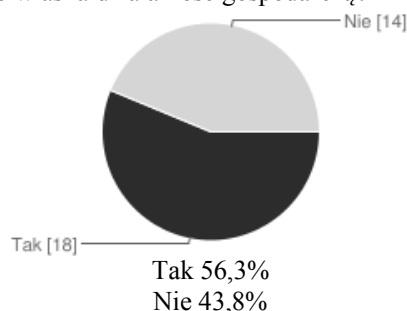

Wyk. 2. Procentowy udział respondentów w zakupie licencji patentowej
(Źródło: opracowanie własne)

Zdecydowana większość ankietowanych odbywała swoją pierwszą praktykę zawodową po drugim lub trzecim roku studiów. Oznacza to chęć młodych ludzi do szybkiego podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie. Jednakże aż 67,7% ankietowanych przyznało że ich praktyka nie zakończyła się podpisaniem umowy o pracę.

Zdecydowana część ankietowanych nie brała też udziału w zakupie bądź w komercjalizowaniu patentu. Studenci przyznali jednak, iż planują założyć własną działalność gospodarczą, opartą o wiedzę zdobytą w trakcie studiów. Nie wykluczają również założenia firmy na zasadzie działalności spin-off, spin-out. Tendencje o których mowa przedstawia kolejne pytanie.

Pyt 3. Czy chcesz otworzyć własną działalność gospodarczą?

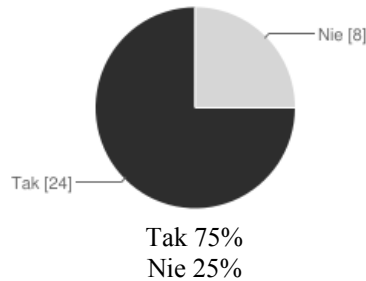

Wyk. 3. Procentowy rozkład osób deklarujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.
(Źródło: opracowanie własne)

Badana grupa większości opowiedziała się za otwarciem własnej działalności gospodarczej. Wykazało to 56% pytanych.

Kolejne pytanie dążyło do poznania oczekiwań grupy studentów kończących kurs mgr i wchodzących na rynek pracy, bądź na nim już istniejących.

Pyt 4. Czy uważasz że uczelnia powinna wspierać swoich studentów w tworzeniu działalności gospodarczej?

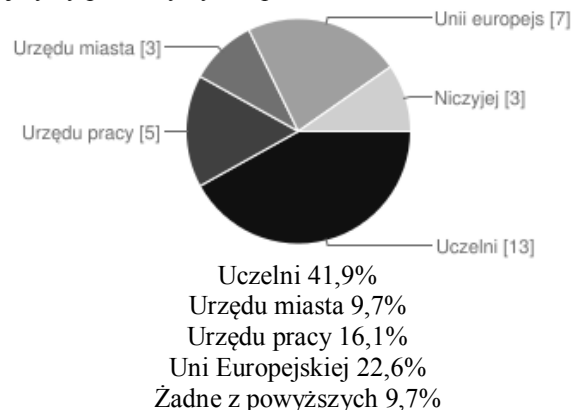

Wyk. 4. Wskazujący na procent osób oczekujących wsparcia ze strony uczelni w tworzeniu działalności gospodarczej.
(Źródło: opracowanie własne)

Zdecydowana większość osób biorących udział w ankiecie uważa że uczelnia powinna wspierać swoich studentów w tworzeniu działalności gospodarczej. Jedynie 25% respondentów nie oczekuje wsparcia ze strony swojej uczelni w tworzeniu działalności gospodarczej.

Kolejne pytanie było również związane ze statusem zawodowym studentów i ich pomysłów związanych z komercjalizacją wytworzonego przez nich WI.

Pyt 5. Z czyjej inicjatywy powinny być wspierane działalności zakładane przez studentów?

Wyk. 5. Wskazanie na inicjatorów otwierania działalności gospodarczej.
(Źródło: opracowanie własne)

Kolejne pytania jakie zawierała ankieta nie są bezpośrednio związane z budowa modelu ZWI i z tego względu nie są one w tym miejscu upublicznione.

3.1 Wnioski z badań

Odpowiedzi jakie udało się uzyskać od studentów, wskazały ich niezbędne są nowe mechanizmy współpracy między wyższą uczelnią techniczną a firmami. Te nowe relacje, powinny być oparte między innymi na nowym systemie jakości komercjalizacji WI i kształcenia związanego z tym zagadnieniem.

Niezmiernie istotne jest zwiększenie tzw. publicznej dostępności do zasobów WI

/innowacji/informacji/patentów, co pomoże dostosować przyszłe kampanie informacyjne skierowane do polskich przedsiębiorców przez uczelnie wyższe. Nieprzygotowanie uczelni publicznych do działania w warunkach konkurencji związane jest z wprowadzeniem ich bez odpowiedniego przygotowania legislacyjnego na rynki EU, z oczekiwaniami iż poradzą sobie same z obrotem WI.

4. Podsumowanie

Efektywne działanie zmierzające do właściwego zarządzania WI w uczelni jest obecnie utrudnione. Uczelnie techniczne nie posiadają ugruntowanej ścieżki (połączeń z wieloletnią tradycją) z firmami na rynku. By móc funkcjonować efektywnie, takie połączenia są niezbędne. Istotne w tym aspekcie jest również zapewnienie szerokiej oferty kształcenia wysokiej jego jakości, przy nowym poziomie motywowania pracowników uczelni. Jednym z największych wyzwań, przed którymi stoi polskie szkolnictwo wyższe, to konkurowanie z uczelniami zagranicznymi. Polski rząd prowadzi intensywne prace, by ułatwić uczelniom taki proces. Prowadzone są obecnie prace nad dokumentem nazwanym „białą księgą barier”. Obecnie, niestety trudno jest przewidzieć co będzie ona zawierała, oprócz oczywistych konkluzji ds. wielkości rynku innowacji – np. mało jest dużych polskich przedsiębiorstw, a te mniejsze, nie są zainteresowane współpracą z uczelnią ze względu na koszty i brak przepływu informacji na temat prowadzonych przez uczelnie prac i badań.

Niestety duże firmy zagraniczne nie chcą współpracować z polskimi uczelniami czy laboratoriami badawczymi, ponieważ same posiadają takowe we własnych krajach. Rząd Polski, musi zmienić ustawy i wspierać małe polskie firmy w drodze do wzrostu innowacji na rynku.

Literatura

1. Kopertyńska M.W.: Motywowanie pracowników. Teoria i praktyka. Placet, Warszawa 2008r. s. 46.
2. Borkowska S. : System motywowania w przedsiębiorstwie. PWN, Warszawa 1985, s. 11.
3. <http://www.wip.pw.edu.pl/wydzial/aktualnosci/certyfikacja-heidenhaina-dla-wip>
4. <http://nf.pl/manager/9-trendow-w-zarzadzaniu-it-na-2016-rok,,53853,283>
5. <https://www.facebook.com/cziitt/>
6. <https://docs.google.com/forms/d/1yMRIRfwrdlIZuVTrBOIyO4hfg8eY9XrXyMX1TQ2tezw/viewform>
7. <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/11/id/193>

Mgr Małgorzata ZALEWSKA-TRACZYK
Instytut Organizacji Systemów Produkcyjnych
Politechnika Warszawska
Wydział Inżynierii Produkcji
02-524 Warszawa ul. Narbutta 86
tel./fax: (0-22) 234 -81 33
e-mail: m.traczyk@wip.pw.edu.pl